

EESTI LOODUSE PILDIMAPP

2. OSA

LINNUD

KODULOOMAD

KALAD

KALLIS LOODUSESÕBER!

Eesti looduse pildimapp tutvustab lapsele meie loodust: Eestis elavaid loomi, sealhulgas linde, putukaid ja kalu, samuti taimi, sealhulgas puid ja põõsaid. Tähtis on tekitada huvi iga looma ja taime vastu eraldi, kuid samal ajal aidata lapsel näha ka looduses toimivaid seoseid ja koostööd. Lihtsad ja põnevad faktid looma käitumise või eluviisi kohta aitavad lapsel looduse mitmekesisusest aimu saada.

Pildimapi teine osa räägib meie lindudest, kaladest ja koduloomadest. Mapis on taustavärvidega eristatud järgmised rühmad: 1) linnud, 2) koduloomad, 3) kalad.

PILDIMAPI PILDID

Eel- ja algkooli vanuses on lapsele omane pildiline mõtlemine ja maailmataju ning seepärast on komplekti juures põhiorhk joonistusel ja fotol. Iga lehe keskel on loomast suur joonistus, mida saab koos lapsega uurida, juhtida tema tähelepanu looma välimusele ja tunnustele. Et leida seoseid inimesega, võib arutada isegi selle üle, millise ilmega üks või teine loom on ja mida ta võiks „mõelda“. Nii võib huvitavaid vastuolusid leida: näiteks mõni eemaletõukava välimusega loom võib tegelikult inimesele päris ohutu olla.

Suure joonistuse kõrval võib vaadelda fotosid. Siin näeme looma temale iseloomulikus elupaigas või tegevuses. Kus võimalik, võiksime siingi uurida kohta, kus loom tegutsseb. Võiksime vaadata, mis seal kasvab, milline on ümbrus ja isegi fantaseerida, mis võiks olla sellel osal pildist, mis pole fotole jäänud. Nüüd oleks ka paras aeg mõelda selle üle, miks üks või teine loom just seesugust kohta eelistab. Ka siin võib laps lasta kujutlusvõimel lennata ning alguses ise pakkuda, miks näiteks ööbikule võiks meeldida just seesugune elupaik. Fotode hulgas on kindlasti ka selline, kus saab näha looma nägu suuremas plaanis.

PILDIMAPI TEKST

Igal pildimapi lehel on tekst, kust täiskasvanu ja laps saavad looma kohta nii mõndagi uut ja põnevat teada. Tekstides on järjepidevalt ära mainitud looma elukoha ja toidueelistus. Alati on toodud ka mõni huvitav fakt looma käitumise või eluviisi kohta. Looma liiginimega kõrvuti on enamiku loomade puhul lisatud rahvapärased nimed. Need annavad põhjust arutleda, mispärast või mille järgi looma nii kutsutakse. Miks näiteks linavästriku rahvasuus jälhokujaks või kakku öökulliks kutsutakse.

LEPPEMÄRGID

Ühed olulised infoandjad pildil on leppemärgid. Need annavad teada, kas loom tegutseb päeval või öösel, kas ta on loom-, sega- või taimtoiduline, kas ta talvitub, mitu poega tal sünnib ning kui vanaks ta võib elada. Leppemärgid on lihtsad ja neist on lapsel kerge aru saada. Nõnda saab ka ilma tähti tundmata üht-teist teada.

Meie pildimapi eesmärk on innustada lapsi loodust sügavuti nägema ning aidata hoida ja säilitada lapsepõlvest pärit tunnet, et me kõik oleme looduses osalised, mitte kõrvalt-vaatajad.

Täname biolooge Ivi ja Üllar Rammulit pildimapi käsikirja lugemisel tehtud paranduste ja heade nõuannete eest. Suur tänu abi eest ka Olavi Vainule lindude eluea täpsustamise eest ning Teet Krausele kalade eluea ja tegutsemisaja määramise eest.

Tiina Tomingas

LEPPEMÄRKIDE SELETUSED

tegutseb päeval

taliuinak või talvitumine

tegutseb öösel (ka videvikus)

ligikaudne eluiga

taimtoiduline

poegade või munade
ligikaudne arv

loomtoiduline

isase nimetus

segatoiduline

emase nimetus

ränne

poja nimetus

Kõik leppemärgid tähistavad täiskasvanud looma eluviisi. Kui ühel lehel on juttu mitmest liigist, käivad leppemärgid pühikujutatud looma kohta. Leppemärgid näitavad looma peamist eluviisi ning poegade, munade ja eluea puhul vaid umbkaudset suurusjärku.

Fotod:

KOOLIBRI FOTO

Wikipedia, GNU Free Documentation Licence'i alusel:
kuldnokk – ü, k; rähn – ü, k; põldlõoke; linavästrik – ü; leevike – a; kägu;
metsvint; ööbik; kakud; harakas – ü; hobune – a; kass – ü; kalkun; mesilane – a; küülik;
löhe – k, a; räim – a; kilu; ahven; särjed; angerjas

Pildid: Lea Armväärt

Tekst: Tiina Tomingas

Konsultandid: Ivi Rammul, Üllar Rammul

Keeletoimetaja: Kuldar Traks

Kunstiline toimetaja: Tiit Tõnurist

Tallinn, 2009
ISBN 978-9985-0-2568-0

© Kirjastus Koolibri, 2009
© Lea Armväärt, 2009

Kõik õigused on kaitstud. Ilma autoriõiguse omaniku eelneva kirjaliku nõusolekuta pole lubatud ühtki selle pildimapi osa paljundada ei elektroonilisel, mehaanilisel ega muul viisil.

Kirjastus Koolibri
Hiiu 38
11620 Tallinn
www.koolibri.ee

Greif

Trükitud Greifi trükikojas